

BADANIA NAD ZACHOWANIAMI ZDROWOTNYMI MŁODZIEŻY SZKOLNEJ (HBSC) IRLANDIA

WITAMY

Witamy na stronie internetowej irlandzkiej edycji Badań nad Zachowaniami Zdrowotnymi Młodzieży Szkolnej (HBSC). Strona skierowana jest do wszystkich osób, które chcą uzyskać informacje na temat badań HBSC - pracowników ochrony zdrowia, badaczy, rodziców i dzieci.

POSTAWOWE INFORMACJE O HBSC

Badania HBSC to międzynarodowe Badania nad Zachowaniami Zdrowotnymi Młodzieży Szkolnej prowadzone co cztery lata, od 1982 roku, we współpracy z Biurem Europejskim Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Grupę badaną stanowią uczniowie w wieku 11, 13 i 15 lat. W niektórych krajach, w tym w Irlandii, dodatkowo badana jest młodzież w wieku 17 i 19 lat. W aktualnej, ósmej serii badań (2009/2010), uczestniczyły 43 kraje Europy oraz Izrael, Kanada i USA. Irlandia weszła do sieci badawczej HBSC w 1994 roku, a w 1998 po raz pierwszy wzięła aktywny udział w badaniach. Nowa edycja badań HBSC objęła około 200.000 uczniów z Europy, Ameryki Północnej i Azji.

Wśród krajów europejskich HBSC znajduje się między innymi Polska, która obecnie po raz szósty weźmie udział w badaniach. Ośrodkiem koordynującym w Polsce jest Instytut Matki i Dziecka w Warszawie (www.imid.med.pl).

Nadrzędnym celem badań HBSC jest lepsze poznanie i zrozumienie zachowań zdrowotnych oraz postrzegania swojego zdrowia przez młodych ludzi w odniesieniu do środowiska, w którym żyją. Wyniki badań, po zakończeniu każdej serii, są szeroko upowszechniane w raportach i innych publikacjach oraz są przekazywane do urzędów, organizacji i instytucji zainteresowanych zdrowiem i stylem życia młodzieży. Dane dotyczące Irlandii są również umieszczane w raportach Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Irlandia aktywnie uczestniczy w opracowywaniu tych raportów.

Organizacja i metody badań

Każdy kraj należący do sieci HBSC zobowiązany jest do przeprowadzenia badań zgodnie z międzynarodowym protokołem.

Podstawowe założenia:

Badana grupa – uczniowie w wieku 10 - 19 lat; w Irlandii są to uczniowie szkoły podstawowej oraz niższej szkoły średniej (primary school, post-primary school).

Narzędzie – kwestionariusz międzynarodowy – przetłumaczony i adaptowany do warunków każdego kraju, w sposób umożliwiający porównania międzynarodowe. Kwestionariusz zawiera między innymi pytania dotyczące:

- Zachowań korzystnych i niekorzystnych dla zdrowia (np. aktywność fizyczna, sposób odżywiania, palenie tytoniu, picie alkoholu i używanie innych substancji psychoaktywnych i inne);
- Samooceny zdrowia i zadowolenia z życia;
- Urazów oraz kontaktów z przemocą;
- Statusu społeczno-ekonomicznego rodziny i otoczenia w miejscu zamieszkania
- Funkcjonowania w rodzinie, szkole, środowisku rówieńczym (np. czas spędzany poza domem)

Sposób prowadzenia badań - anonimowa ankieta wypełniana jest przez uczniów w klasie pod nadzorem specjalnie przeszkolonych nauczycieli. W badaniach irlandzkich szkoły, które biorą udział w badaniu zostały wylosowane z listy wszystkich szkół podstawowych i szkół średnich pierwszego stopnia w kraju, udostępnionej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Każda z wylosowanych szkół otrzymała indywidualne zaproszenie do badania. Zebrane dane będą przetwarzane w Health Promotion Research Center w Galway, a następnie trafią do międzynarodowego zbioru danych.

Aby uzyskać więcej informacji na temat badań HBSC należy wejść na stronę internetową:

www.hbsc.org

Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania

Zespół badawczy HBSC spotkał się z wieloma pytaniami dotyczącymi badania młodzieży prowadzonego w Irlandii. Poniżej znajdują się odpowiedzi na te pytania w podziale na trzy główne zagadnienia: podstawowe informacje o HBSC, poufność danych, upowszechnianie wyników badań.

Podstawowe informacje o HBSC

Pyt. Kto prowadzi badanie?

Odp. Za organizację i prowadzenie badań HBSC w Irlandii odpowiedzialne jest Centrum Badań nad Promocją Zdrowia NUI w Gawlay (The Health Promotion Research Centre, NUI; <http://www.nuigalway.ie/hpr/>). Centrum finansowane jest przez Departament Promocji Zdrowia oraz Biuro Ministra ds. Dzieci Ministerstwa Zdrowia i Dzieci. Centrum prowadziło też trzy poprzednie edycje badań (w 1998, 2002 i 2006 roku).

Pyt. Dlaczego takie badanie jest prowadzone?

Odp. Nasze badania pozwalają poznać oraz lepiej zrozumieć zachowania związane ze zdrowiem podejmowane przez młodych ludzi. Wyniki badań pomagają również zaplanować i rozwijać politykę państwa dotyczącą zdrowia nastolatków oraz stwarzać im lepsze warunki do rozwoju. Irlandia już poraz czwarty uczestniczy w badaniu HBSC, co pozwala nam na śledzenie zmian w sprawach zdrowia zachodzących na przestrzeni tych lat i tworzenie najlepszych wzorców dla dalszych działań.

Pyt. Czym badanie HBSC różni się od innych badań dotyczących zdrowia dzieci?

Odp. Badanie HBSC jest wyjątkowe, ponieważ stara się naświetlić czynniki, które mają wpływ na zdrowie i kształtują zachowania zdrowotne. W ankiecie można znaleźć pytania o relacje z innymi osobami lub o lokalne otoczenie, w jakim mieszkają i dorastają młodzi ludzie. Poza tym, międzynarodowy kontekst badań, pozwala nam na monitorowanie zmian zachowań zdrowotnych i porównywanie wyników naszych badań z wynikami badań w innych krajach. Dzięki temu mamy możliwość wzorowania się na innych krajach, które wprowadziły strategie lub praktyki w celu zmniejszenia częstości występowania zachowań niekorzystnych dla zdrowia (np. przyjmowania narkotyków) i odniosły pozytywne rezultaty. HBSC jest kompleksowym badaniem nad zachowaniami zdrowotnymi w okresie wczesnej adolescencji.

Pyt. Kto wspiera badania HBSC?

Odp. Badania wspiera Ministerstwo Edukacji i Nauki. O istocie badań zostały również szczegółowo poinformowane organizacje reprezentujące przedstawicieli szkół, rodziców i uczniów. Treść kwestionariusza została pozytywnie zaopiniowana przez Komisję Bioetyczną działającą przy NUI Galway.

Pyt. Jaka jest rola Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w badaniach HBSC?

Odp. Rolą WHO jest partnerstwo dla 43 krajów i regionów należących do sieci HBSC. WHO stanowi wsparcie dla mniejszych, mniej rozwiniętych gospodarczo krajów, które chcą wziąć udział w badaniach HBSC. WHO ma również istotny wpływ na powstawanie, publikację i upowszechnianie międzynarodowych raportów z badań.

Metodologia badań

Pyt. W jaki sposób wybrani zostali uczestnicy badań?

Odp. Uczestnicy badań zostali wybrani losowo w taki sposób aby zapewnić równą reprezentację dzieci i młodzieży w całym kraju. W każdej części kraju zostały wybrane wszystkie typy szkół biorących udział w badaniu.

Pyt. Ilu uczniów brało udział w badaniu HBSC?

Odp. W 2006 roku w badaniu wzięło udział 13 738 uczniów z 427 szkół w Irlandii.

Pyt. Jakie poziomy edukacji zostały włączone do badania?

Odp. W 2006 roku w Irlandii zebrano dane od uczniów szkół podstawowych i szkół średnich pierwszego stopnia (oprócz uczniów ostatniego roku, tj Leaving Certificate year).

Pyt. Jakie pytania zawierała ankieta HBSC?

Odp. Celem badań HBSC jest dostarczanie wiedzy o zachowaniach zdrowotnych w społecznym kontekście zdrowia dzieci. W związku z tym, ankieta zawierała pytania dotyczące relacji w rodzinie i z innymi osobami, przystosowania do szkoły jako środowiska wspierającego, picia alkoholu i palenia papierosów, zażywania narkotyków, stosowania diet odchudzających, aktywności fizycznej, wypadków i urazów, społeczności, w której żyją badani uczniowie. Młodzież miała prawo odmówić wypełnienia ankiety lub udzielenia odpowiedzi na pytanie jeśli uzna je za trudne lub krępujące.

Poufność danych

Pyt. Czy ankieta jest anonimowa? Czy istnieje możliwość powiązania ankiety z konkretną osobą?

Odp. Regulacje zawarte w międzynarodowym protokole badań HBSC zostały stworzone w celu ochrony prywatności badanych uczniów i umożliwienia im anonimowego udziału w badaniach. Badanie jest całkowicie anonimowe. Uczniowie nie wpisują swoich nazwisk ani identyfikatorów na kwestionariuszu. Żadne informacje na temat uczniów nie są podawane do publicznej wiadomości. Raporty z badań również nie zawierają informacji dotyczących nazw szkół i uczniów. Ani dyrektorzy szkół, ani nauczyciele, nie otrzymują raportów na temat konkretnej szkoły lub klasy.

Pyt. Czy w badaniach biorą udział zawsze ci sami uczniowie i czy można zidentyfikować konkretnych uczniów i obserwować jak zmieniają się w czasie ich zachowania zdrowotne?

Odp. Nie! Nie jest możliwe śledzenie zmian zachowań konkretnych uczniów ponieważ każda ankieta jest anonimowa.

Pyt. Kto prowadzi badanie wśród uczniów?

Odp. Badanie prowadzone jest przez nauczycieli wyznaczonych przez dyrektora szkoły. Protokół badań zawierał wskazówki dotyczące m.in. zapewnienia optymalnych warunków do ich prowadzenia. Uczniowie, po wypełnieniu kwestionariusza, wkładają swoje ankiety do oddzielnej koperty, którą można zakleić, a następnie do koperty zbiorczej. Taka procedura zapewnia anonimowość uczestnikom badań.

Upowszechnianie wyników badań

Pyt. W jaki sposób wykorzystywane są wyniki badań HBSC?

Odp. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), Unia Europejska (EU), Komisja Europejska i Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) wykorzystują wyniki badań HBSC przy tworzeniu i rozwoju polityki ochrony zdrowia i poprawy jakości życia dzieci. W Irlandii zebrane dane są źródłem informacji dla narodowych strategii na rzecz zdrowia, w tym Narodowej Strategii Promocji Zdrowia i Narodowej Strategii na rzecz Dzieci (the National Health Promotion Strategy and The National Children's Strategy). Dane służą również jako wskaźniki jakości życia (dobrostanu) dzieci dla Narodowego Biura ds. Dzieci (National Children's Office). Nowe dane będą służyły wszystkim osobom pracującym z dziećmi i dla dzieci jako punkt odniesienia dla planowania strategii, programów edukacyjnych i innych działań służących ochronie i poprawie zdrowia dzieci i młodzieży. Odbiorcami naszych badań są naukowcy, politycy, decydenci w resorcie edukacji i zdrowia, nauczyciele, wychowawcy, edukatorzy, rodzice, opiekunowie i oczywiście dzieci.

Pyt. Gdzie mogę znaleźć raporty z badań HBSC?

Odp. Raporty międzynarodowe z badań HBSC przeprowadzonych w 2002, 2006 i 2010 roku można znaleźć na stronie internetowej <http://www.hbsc.org/>.

Raporty z irlandzkiej edycji badań HBSC umieszczone są w zakładce Publikacje i raporty (Publications and reports [publications](#)).

Podsumowania wyników badań HBSC według obszarów kwestionariusza (Factsheets) dostępne są w zakładce [Factsheets 2002](#) i [Factsheets 2006](#).

Więcej informacji udziela Centrum Badań nad Promocją Zdrowia NUI Galway pod adresem: hbsc@nuigalway.ie.

Więcej informacji na temat HBSC w Polsce na stronie www.imid.med.pl

Opracowanie: Anna Dzielska (2010)
(Created by Anna Dzielska)

Udoskonalony: Jakub Gajewski (2012)
Updated by Jakub Gajewski